

دستورالعمل: به کلیه پرسش‌های زیر، در حدی که خواسته شده پاسخ مناسب دهید.

۱. هر یک از اصطلاحات زیر را به اختصار تعریف کنید (در مواردی که خواسته شده، مثالی نیز ذکر کنید). (۲ نمره)

الف. (در بحث کشف UR) معیار طبیعی بودن واج‌شناختی (Phonological Naturalness): مثال

ب. مختصه $[\pm \text{fronwa}]$ ($[\pm \text{grave}]$)، همراه با معرفی طبقه طبیعی آوای نظیر.

پ. (در بحث قاعده‌نویسی) توصیف ساختی (structural description: SD)

ت. (در بحث انواع فرایندهای واجی) ناهمگونی (dissimilation): مثال.

۲. اشتقاق واجی (Phonological derivation) چیست؟ شکل کلی آن به چه صورت است؟ با ذکر مثالی توضیح دهید.
(۱ نمره)

۳. برای دو ماتریس از ماتریس‌های مختصه‌ای ممیز زیر طبقه طبیعی نظیر را از میان آوای زبان فارسی بنویسید.
(۱ نمره)

a. [- continuant, - nasal, - delayed release, + coronal, + voice]

b. [- consonantal, + vocalic, + low]

c. [+ continuant, + strident, +voice]

d. [- consonantal, + vocalic, + round]

۴. برای هر یک از طبقه‌های طبیعی زیر، که از جمع آوای زبان فارسی انتخاب شده‌اند، ماتریس مختصه‌ای ممیز بنویسید.
(۲ نمره)

a. [f , v]

b. [a]

c. [i , u]

d. [m , n]

تعداد سؤال: نه

زمان آزمون (دقیقه): تست

نام درس: واج شناسی

رشته تحصیلی: گرایش: زبان شناسی همگانی

کلاس درس: ۱۲۱۲۲۲۱

۵. الف. قاعده زیر را به شیوه استاندارد واج شناسی زایشی معیار (انگاره SPE) صورت بندی نمایید.
 ب. توضیح دهید فرایندی که این قاعده بدان ارجاع می دهد جزو کدام دسته از فرایندهایی است که مرور کرده ایم (همگونی،
 ناهمگونی، حذف، ...) و جهت عملکرد آن به کدام سو است؟
 پ. در تأیید این قاعده، اشتقاق دو صورت روساختی [barɪ] «برگ» و [χ ak + ā] «خاک (جمع)» از صورت های زیرین
 نظیرشان را بنویسید. (۳ نمره)

قاعده:

« در فارسی معیار، همخوان های انفجاری سخت کامی، در مجاورت واکه های پسین، به جفت نرم کامی خود تبدیل می شوند.»

۶. مسئله (۳ نمره)

اگر در زبان لری داشته باشیم:

قاعده ۱- همخوان انسدادی خیشومی لثوی [n] در جایگاه پایانی حذف می شود، مشروط به آنکه قبل از آن واکه ای حضور
 داشته باشد.

و

قاعده ۲- واکه، در جایگاه قبل از همخوان خیشومی، به صورت خیشومی شده تجلی دارد.

آنگاه:

الف. این دو قاعده را به شیوه واج شناسی زایشی معیار، صورت بندی کنید.

ب. اشتقاق صورت های [sæm], [χi] را به ترتیب از صورت های زیر ساختی / # s æ m # / , / # χ in # / نمایش
 دهید.

پ. استدلال کنید که بین دو قاعده ۱ و ۲ فوق کدام سلسله مراتب برقرار است.

ت. با استدلالات کافی، نوع رابطه برهم کنشی دو قاعده ۱ و ۲ را مشخص کنید.

۷. در ارتباط با هر تناوب آوایی (Phonetic alternation) سه اصل منطقی را در ارتباط با دو سوی تناوب و رابطه
 بازنمایی های آوایی (Phonetic representations: PRs) و بازنمایی زیرین (underlying representation: UR)
 می شناسیم. آن سه اصل کدامند؟ (۲ نمره)